

**Web Of Science Veri Tabanına Dayalı Bibliyometrik Değerlendirme:
Tefsir Üzerine Yapılan Makaleler (2003-2023)
Bibliometric Evaluation Based on Web of Science Database: Articles on
Tafsir (2003-2023)**

Adnan ARSLAN

ORCID: 0000-0002-3989-6612

Doç. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Arap Dili ve Belagati Anabilim Dalı, Bilecik,
Türkiye/ adnan.arslan@bilecik.edu.tr

*Makale Bilgisi/Article Info: Geliş/Received: 16.04.2024 Düzeltme/Revised: 14.05.2024
Kabul/Accepted: 15.05.2024*

Araştırma Makalesi / Research Article

Atıf / Cite as Arslan, A. (2024). Web Of Science Veri Tabanına Dayalı Bibliyometrik Değerlendirme: Tefsir Üzerine Yapılan Makaleler. Antakiyat, 7(1), 1-15

Öz

Bu çalışmada WOS veri tabanında taranan 2003-2023 arası 609 tefsir konulu araştırma makalesinin bibliyometrik özelliklerinin analizi amaçlanmıştır. Bu suretle çalışmanın bundan sonraki tefsir konulu makalelere yön vereceği düşünülmüştür. Çalışmanın veri setini oluşturan 609 araştırma makalesinin tarandığı indeksler AHCI ve ESCI olarak belirlenmiştir. Yöntem olarak şu çalışma biçimi takip edilmiştir: Çalışmaya esas olan veri seti, Web of Science veri tabanından “tafsir” anahtar kelimesiyle çekilmiştir. Bibtex çıktısından elde edilen veriler, R Studio Bibliometrix uygulaması kullanılarak görselleştirilmiş ve çalışmanın sorularına yönelik belirli parametrelere göre başlıklarla kategorize edilmiştir. Bu çalışmanın en önemli çıktılarından birisi şu sorunun cevabı olarak belirlenmiştir: Türkiye’deki tefsir akademisi ve ilahiyat araştırmaları dergilerinin dünyadaki tefsir araştırmalarında yeri nedir? Dünyadaki tefsir çalışmalarının geçmişine vakıf olarak geleceğine dair öngörü ve önerilerde bulunabilmek bu çalışmanın en önemli odak noktasını teşkil etmektedir. Çalışmada Türkiye’deki tefsir akademisinin bilimsel yayınlarının üretkenlik, dolayısıyla da nicelik bakımından oldukça göz doldurur bir düzeye ulaştığı görülmüştür. Ancak grafiklerin en uzun çizgilerine adını yazdıran Tefsir akademisyenlerinin, söz konusu alana etki bakımından o kadar da başarılı olmadığı tespit edilmiştir. Bunun en önemli sebebinin uluslararası etki ve tanınırlığın en büyük faktörü olan İngilizce makale yazımındaki yetersizlik ve isteksizlik olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tefsir, Tefsir makalesi, Türkiye Tefsir Akademisi, Bibliyometri, WOS.

GİRİŞ

İslam dininde şer’i hükümlerin temel kaynağı kuşkusuz Kur’ân’dır. Bu yüzden Müslümanlar, Kur’ân’ın hıfz ve muhafazası uğruna dünya tarihinde benzeri bir örneğine rastlanmayan büyük bir çaba ortaya koymuşlardır. Kur’ân lafzının korunması için hafızlık son derece önemli bir müessese olduğu gibi müfessirlik de onun manasının muhafazası için gösterilen hassasiyetin bir tür dışı vurumudur.

İslam tarihinde tefsir faaliyeti, bizzat Hz. Peygamber’le başlayıp sahabe ve tâbiûn üzerinden günümüze kadar devam etmiştir. Tefsir kapsamı altına giren çalışmalar zaman içerisinde müfessirin mezhebi temayülü, zamanın manevi ihtiyacı vb. faktörler doğrultusunda belli başlı ekollere ayrılmıştır. Her asrın müfessirleri kendinden önce yazılanlara vakıf olmuş, eksik kalan açuları tamamlamaya çalışmış ve en önemlisi de yeni gelişmeler karşısında Kur’ân’ın o zamana hususi bakan vecihlerini izah etmişlerdir. Bu suretle tefsir literatürü, sürecin sonunda ihatası çok zor bir niceliğe ulaşmıştır.

Hâlihazırda günümüze ulaşmış bu devasa tefsir birikimini tetkik etme sorumluluğu tefsir akademisyenlerinin uhdesinde görünmektedir. Zira Malezya’dan Türkiye’ye, Endonezya’dan Yemen’e kadar çok geniş bir coğrafyada İlahiyat/İslami İlimler Fakülteleri mensubu olan tefsir akademisyenleri, özellikle son asırda tefsir metinlerini bilimsel bir perspektifle incelemek için yoğun bir teşrikimesai yürütmektedir. Bu çalışmaların yürütüldüğü bölgeler İslam ülkeleriyle sınırlı değildir. Japonya’dan Amerika’ya kadar geniş bir alanda oryantalistik Kur’ân ve tefsir araştırmaları da hız kesmeden devam etmektedir. Burada şöyle bir soru sorulabilir: Bu araştırmaların mahsulü olan makale düzeyindeki çalışmalar nicelik açısından hangi düzeydedir? Bibliyometrik analiz, tam olarak bu sorunun cevabını vermek için geliştirilmiş bir nicel araştırma yöntemidir.

Belirli bir alanda yayımlanmış az sayıdaki bilimsel araştırmayı bir arada gözlemlemek sistematik literatür değerlendirmeleri ile mümkündür. Ancak büyük hacimli bilimsel verileri tahlil etmek için bunun yerine bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmaktadır.¹ Geçmişte, çalışmaların sadece künye bilgilerini listeleyen bibliyografik çalışmaların yerini alan bibliyometrik analizler,² araştırmacılara başkalarının çalışmaları üzerinden kendi görüşlerini ifade etme imkânı sunmaktadır.³ Bu analizlerde mantık, spesifik bir alanda yapılan araştırmaların tanımlanmasıdır.⁴ Bu tür analizler, alanın karakteristiğine göre farklılık arz

---

¹ Naveen Donthu vd. “How to Conduct a Bibliometric Analysis: an Overview and Guidelines”, *Journal of Business Research* 133 (2021), 285.

² Danica Zeleznik vd. “a Bibliometric Analysis of the Journal of Advanced Nursing 1976-2015”, *Journal of Advanced Nursing* 73/10 (2017), 2409.

³ Ivan Zupic, Tomaž Čater, “Bibliometric Methods in Management and Organization”, *Organizational Research Methods* 18/3 (2015), 429.

⁴ Ole Ellegaard, Johan A. Wallin, “the Bibliometric Analysis of Scholarly Production: How Great is the Impact?”, *Scientometrics* 105 (2015), 1810.

edebilir.⁵ Ancak alandaki bilimsel çıktılarının tamamına yukarıdan bakabilmenin şimdilik yegâne yolu bibliyometrik analizlerdir.⁶ Bu nevi analizlerin en büyük faydası, gelecekteki araştırma alanlarının geliştirilmesine olanak sağlamasındadır.⁷ Kısaca tekrar edilecek olursa bibliyometrik analizler, üretilen bilimsel yayınların yayılımını ölçmek ve niceliksel bir analizini ortaya koymak için başvurulan bir yöntemdir.⁸ Bu çalışmada, İslam dünyası ve haricindeki akademik kurumlarda yürütülen tefsir araştırmalarının yekûnuna bibliyometrik açıdan bakılması hedeflenmektedir.

Bu çalışmanın öncelikli amacı, dünyada yürütülen tefsir konulu makalelerin bibliyometrik analizini yapmaktır. Bibliyometrik analiz çalışmalarında araştırma mantığı, belirli bir konuda yapılmış bilimsel yayınlara ait yazar, kurum, yıl, anahtar sözcük, atıf bilgileri vb. verilerin akademik veri tabanlarından çekilerek bu bilgilerin analiz edilmesidir. Bu suretle belirli bir alan çerçevesinde kimlerin neler çalıştığı, hangi kurumların aktif olduğu, hangi dergilerin alanı domine ettiği vb. bilgiler elde edilmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın hedefi, tefsir makaleleri özelinde böyle bir analiz ortaya koymaktır. Çalışmanın önemi, daha ziyade gelecekte yapılacak tefsir araştırmalarına konu ve eğilim bağlamında ışık tutmak noktasında tebarüz etmektedir. Bu çalışmanın bulgularından hareketle; tefsir araştırmacılarının hangi alanlara yoğunlaşmaları gerektiği, makalelerini hangi dergilere göndermenin daha avantajlı olabileceği, alanda etki faktörü yüksek olan dergilerde makale yayımlayan akademisyenlerin kimler olduğu vb. bilgilere ulaşabilecekleri umulmaktadır.

Çalışma esas olarak, nicel verilere dayalı nitel değerlendirmeler ortaya koyma düşüncesine dayalıdır. Bu bakımdan makalede *karma metot (mixed-method)* benimsenmiştir.⁹ Çalışmada esas alınan bibliyometrik veriler, Clarivate Analytics tarafından üretilen WOS veri tabanından alınmıştır. Web of Science veri tabanında “tafsir”, “exegesis”, “TAFSIR” anahtar sözcükleri ile yapılan taramada “article” ile filtreleme yapılmış, listelenen akademik makalelerin *bibtex* çıktısı alınmıştır.¹⁰ WOS çekirdek koleksiyonu tefsir ile ilgili literatürde çıkan sonuçlarda 2003 yılı öncesi çok az sayıda makale olduğu görüldüğünden 2003 öncesi tarihli makaleler araştırma kapsamı dışında bırakılmış ve geriye kalan 2003-2023 arası 609 araştırma makalesi, araştırmanın veri setini teşkil etmiştir. Çalışmada veri analizindeki pratikliğinden dolayı *bibliometrix* yazılımı kullanılmıştır.¹¹ Araştırma veri setini

---

⁵ Ole Ellegaard, “The Application of Bibliometric Analysis: Disciplinary and User Aspects”, *Scientometrics* 116 (2018), 182.

⁶ Hamit Derviş, “Bibliometric Analysis using Bibliometrix an R Package”, *Journal of Scientometric Res.* 8/3 (2019), 157.

⁷ Magaly Gaviria-Marin vd. “Twenty Years of the Journal of Knowledge Management: a Bibliometric Analysis”, *Journal of Knowledge Management* 22/8 (2018), 1657.

⁸ Éric Archambault, Étienne Vignola Gagné, *The Use of Bibliometrics in the Social Sciences and Humanities*, (Montreal: Social Sciences and Humanities Research Council of Canada (SSHRC), 2004), 1-2.

⁹ Glenn A. Bowen, “Document Analysis as a Qualitative Research Method”, *Qualitative Research Journal* 9/2 (2009), 28.

¹⁰ Kitap, makale, bildiri vb. kaynaklara ait künye bilgilerinin saklandığı dosyalara bibtex denilmektedir.

¹¹ Massimo Aria – Corrado Cuccurullo, “Bibliometrix: an R-Tool for Comprehensive Science Mapping Analysis”, *Journal Of Informetrics* 11/4, (2017), 959-975.

teşkil eden bibtex çıktısı *Biblioshiny* programına uyumlu¹² R programlama dili üzerinden¹³ *bibliometrix*¹⁴ aktarılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda belirli parametreler üzerinden elde edilen sonuçlar grafik ve tablo şeklinde görselleştirilmiştir.

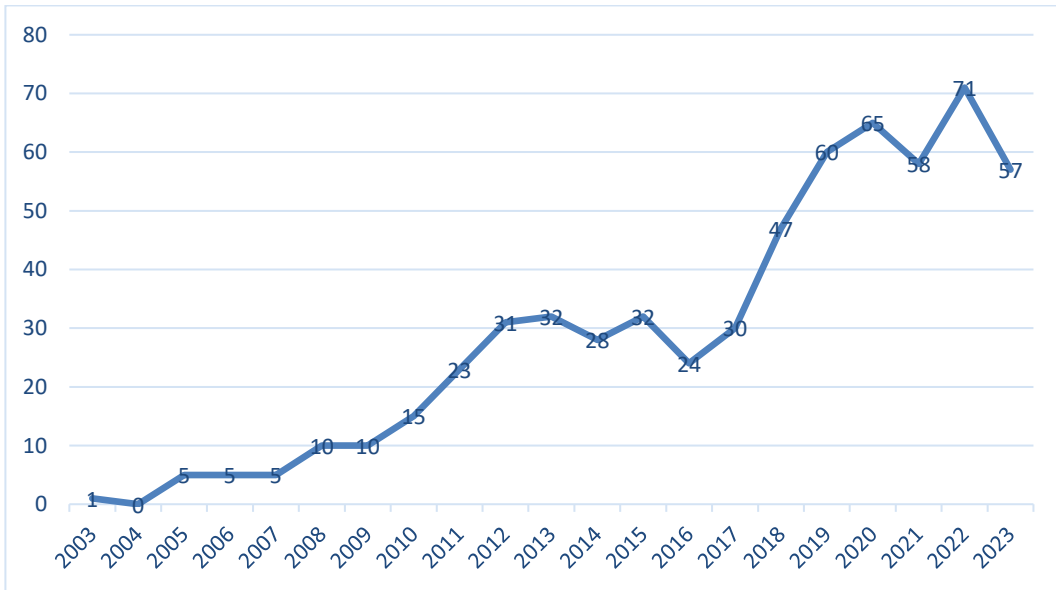
Çalışmada şu soruların cevabı aranmıştır: Dünyada tefsir konulu makalelerin yıllara göre dağılımı nasıldır? Bu yayınların sayısının ülkelere göre dağılımı nasıldır? Tefsir konulu makale açısından hangi yazarlar öne çıkmaktadır? Tefsir konulu makaleler en çok hangi kurumlarda kaleme alınmıştır? Tefsir makalesi yayımlayan dergilerin hangileri alanda en etkindir? Türkiye ilahiyatlarında tefsir konulu makale kaleme alan yazarların uluslararası atıf alma durumu ne düzeydedir? Aşağıda geçen bulgular başlığından itibaren maddeler halinde yukarıdaki soruların cevapları aranacaktır.

BULGULAR

1. Tefsir Konulu Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 1’de 2003-2023 arası 20 yıllık bir zamanı kapsayan tefsir çalışmalarının yıllara göre dağılımı yer almaktadır.

Şekil 1: Yıllara Göre Yıllık Makale Sayıları

Bu grafikteki verilere göre, 2003 yılında yılda tek makale ile başlayan tefsir konulu makale yayıncılığı 2022’ye gelindiğinde 71 makale ile zirveye çıkmış sonra tekrar 57’ye

¹² Biblioshiny, WoS, Scopus, Dimensions ve PubMed verileriyle çalışan ve bibliometrix için bir web arayüzü sağlayan uygulamadır.

¹³ 1993 yılında Ross Ihaka ve Robert Gentleman tarafından geliştirilen R programlama dili, istatistiksel hesaplama ve grafiklere özgü bir yazılım ortamıdır.

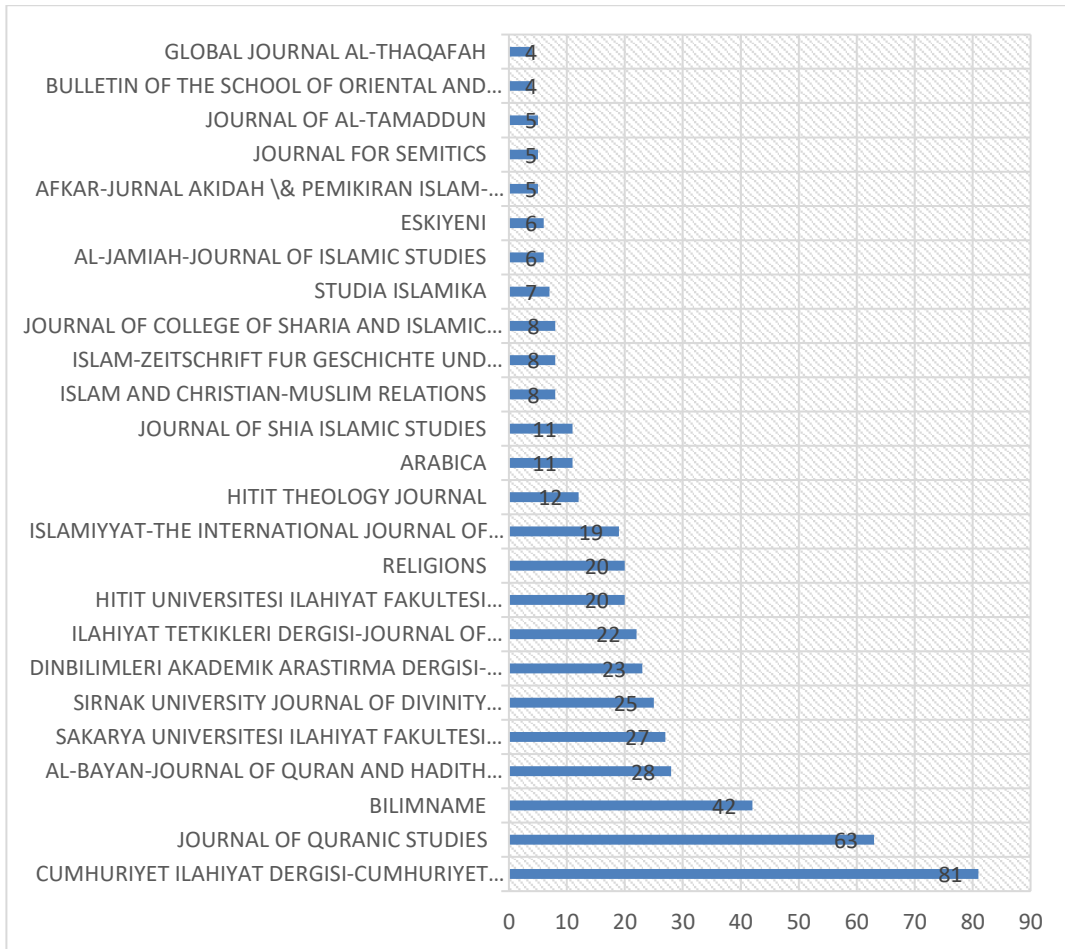
¹⁴ Bibliometrix, Massimo Aria ve Corrado Cuccurullo tarafından oluşturulup geliştirilen ve bilim haritalama iş akışını takip ederek bibliyometrik analiz yapmak için araç sağlayan bir yazılımdır.

düşmüştür. Tefsir konulu makale yazım hızı yıllık %22,4'lük bir artış kaydetmiştir. Bu grafikte 2003-2007 arası oldukça sakin bir başlangıcı, 2009-2013 arası dikkat çekici bir hareketlenmeyi, 2016-2022 arası ise tablonun geneline oranla bir sıçramayı ifade etmektedir. 2017-2020 arası sadece 3 yıl içerisinde makale sayısındaki artış oranı iki katından daha fazladır. Çalışmanın ilerleyen başlıklarında da görüleceği üzere bu artışın en önemli nedenlerinden birisi Türkiye'de yayımlanan ilahiyat dergilerinin Web of Science tarafından taranmaya başlamasıyla alakalıdır. Meselenin bu boyutu ilerleyen bölümlerde ayrıntılı bir biçimde işlenecektir.

2. Tefsir Konulu Makale Yayımlayan Dergiler

Aşağıdaki grafikte, tefsir konulu makale yayımlayan dergilerin yıllara göre makale sayıları görünecektir:

Şekil 2: En Çok Tefsir Konulu Makale Yayımlayan Dergiler ve Makale Sayıları

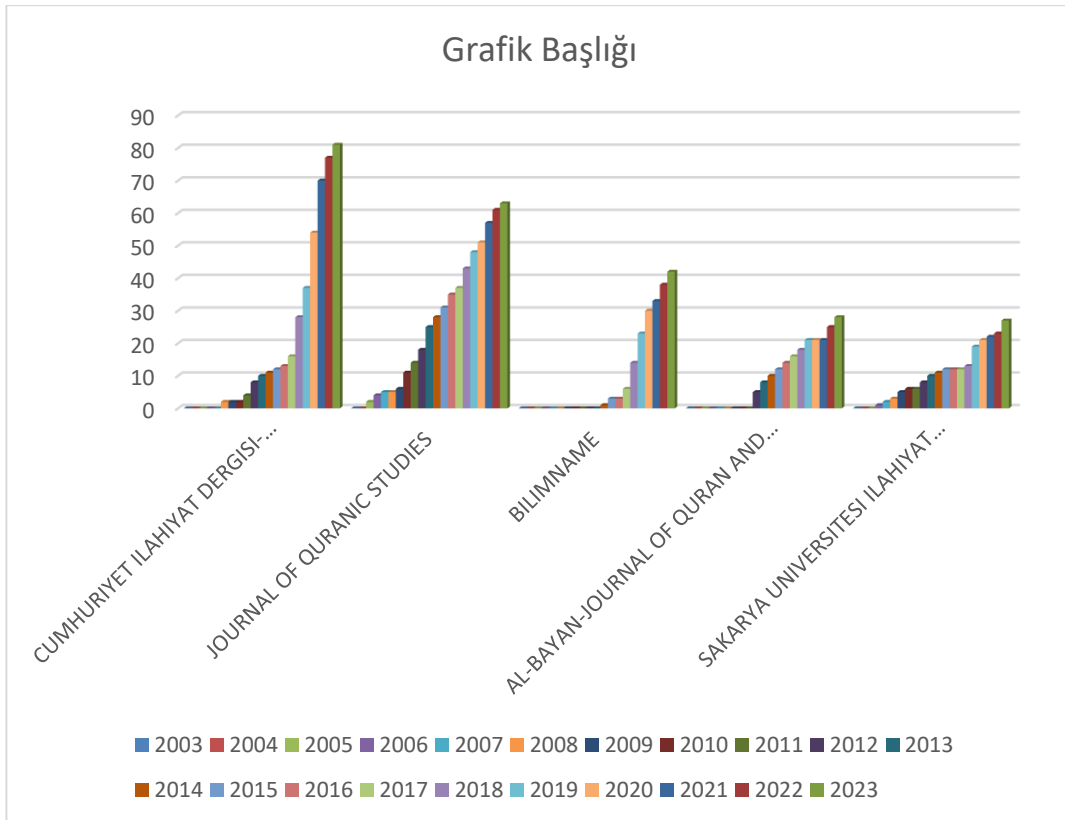
En çok tefsir konulu makale yayımlayan 25 derginin sayılarına bakıldığında, içinde büyük oranda Türkiye'deki ilahiyat dergilerinin olduğu görülmektedir. Grafığe bakıldığında

80 civarında makale ile *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi* 1. sırayı almış durumdadır. 63 makale ile 2. sırada yer alan *Journal of Islamic Studies* 1990 yılında ilk sayısını çıkarmıştır. *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi* ise bundan 6 yıl sonra ilk sayısını çıkarmış olmakla yayın hayatına daha geç başlamıştır. Buna rağmen *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi* nin yayın sayısında öne geçtiği görülmektedir. Grafikteki en uzun çubukların çoğunluğunun Türkiye’deki dergilere ait oluşu açıkçası ülkemiz adına sevindirici bir gelişmedir. *Bilimname*, *Sakarya İlahiyat*, *Şırnak İlahiyat*, *Dinbilimleri*, *Hitit İlahiyat* dergileri listede göz doldurmaktadır. Web of Science veri tabanından “tafsir” arama sözcüğüyle yapılacak bir aramada ilk sıralarda hep Türkiye’deki ilahiyat dergilerinin olduğu görülmektedir. Yukarıdaki grafikte Türk ilahiyat dergilerinden sonra kendini gösteren diğer dergilerin ise Amerika, Malezya ve Almanya’da yayımlandığı müşahade edilmektedir.

3. Yıllar ve Dergilere Göre Makale Sayısı

Şekil 3’te ilk beş dergiye ve yıllara göre makale sayılarına topluca bakılabilmektedir.

Şekil 3: İlk Beş Derginin Yıllık Makale Performansları

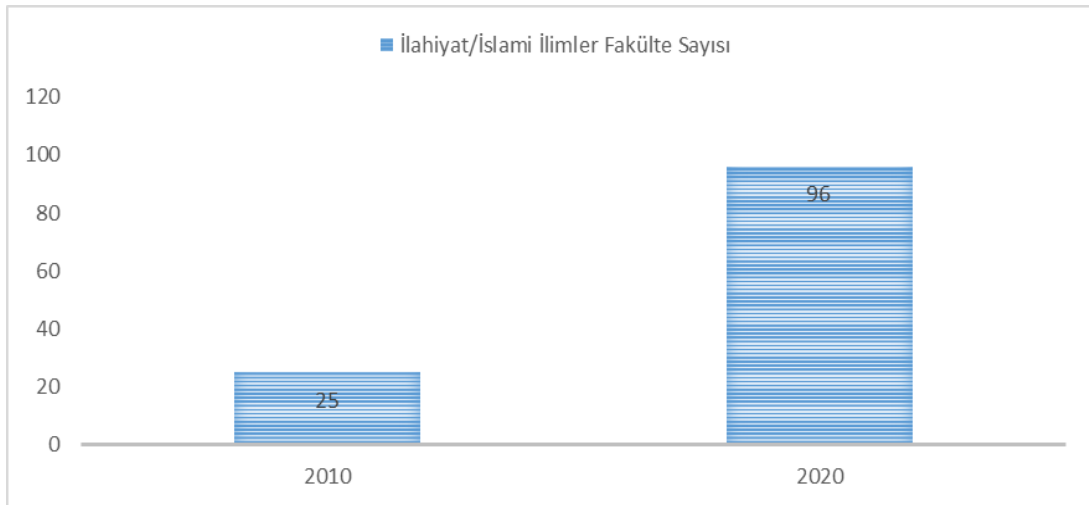
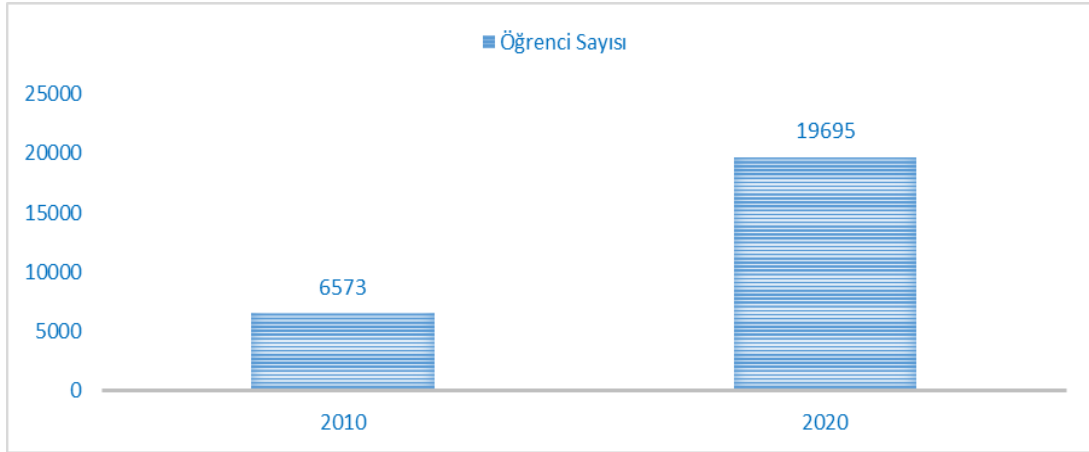

Yukarıdaki veriler, ilk beş dergi arasında *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi* nin belirgin bir şekilde 2018’den itibaren ciddi bir sıçrayış kat ettiğini göstermektedir. Diğer dergilerin de istikrarlı yayın hayatından bahsedilebilir ancak böyle bir sıçrayış *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi* nden sonra sadece *Bilimname* dergisinde görülmektedir. *Bilimname* dergisi de aynı

sıçrayışı Cumhuriyet İlahiyat Dergisiyle benzer şekilde 2018’de yaşamıştır. Yukarıda ifade ettiğimiz gibi bu artışlar, yayın sayısından ziyade derginin dizinlenme tarihleriyle ilgili olmalıdır.

4. Tefsir Çalışmalarında Öncü Ülkeler

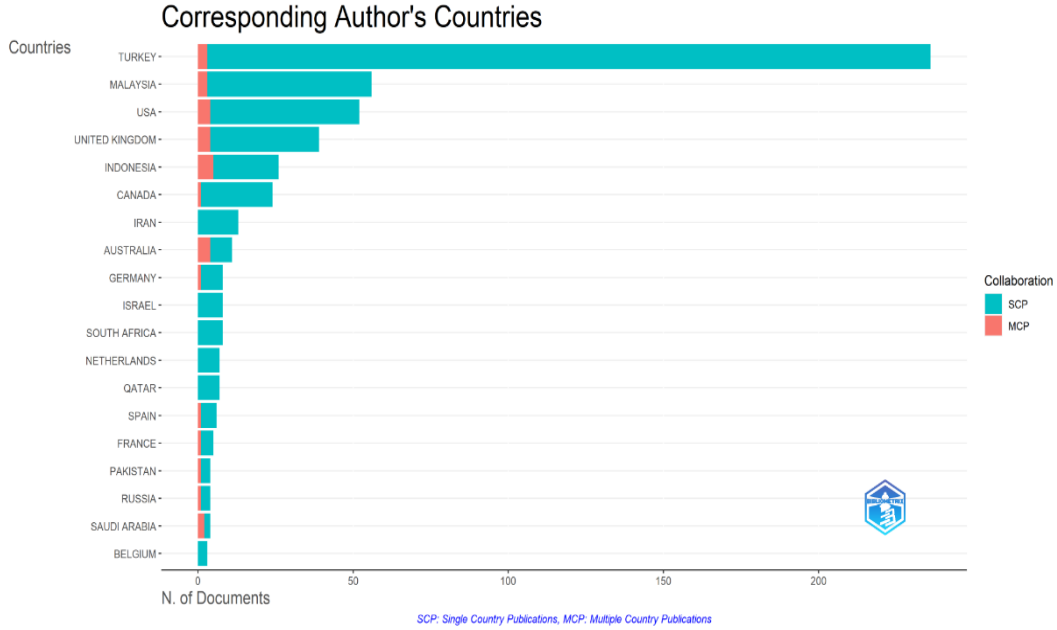
Türkiye’de son yıllarda ilahiyat fakültelerinin sayılarında büyük bir artış söz konusudur. Aşağıdaki tablolarda, 2010-2020 arası fakülte ve öğrenci sayılarındaki artışın boyutu net bir şekilde görünecektir:¹⁵

Bu artışın beklendiği bir sonucu olarak ilahiyat fakülte dergileri ve makale sayıları da artmıştır. Bu sayısal artış, Türkiye’nin ilahiyat alanındaki akademik üretkenliğini izaha yeterlidir. Şekil 4, dünyada tefsir alanında yayımlanan makale sayısı konusunda Türkiye’nin katkısının ne denli büyük olduğunu gözler önüne sermektedir:

¹⁵ Detaylı bilgi için bk. Elif Sobi, “2010-2020 Yılları Arasında Türkiye’de Yüksek Din Öğretimi -Sayısal Değişimler ve Sonuçları, ilahiyat 6 (Haziran 2021), 5-28.

Şekil 4: Tefsir Makale Sayısına Göre Ülkeler

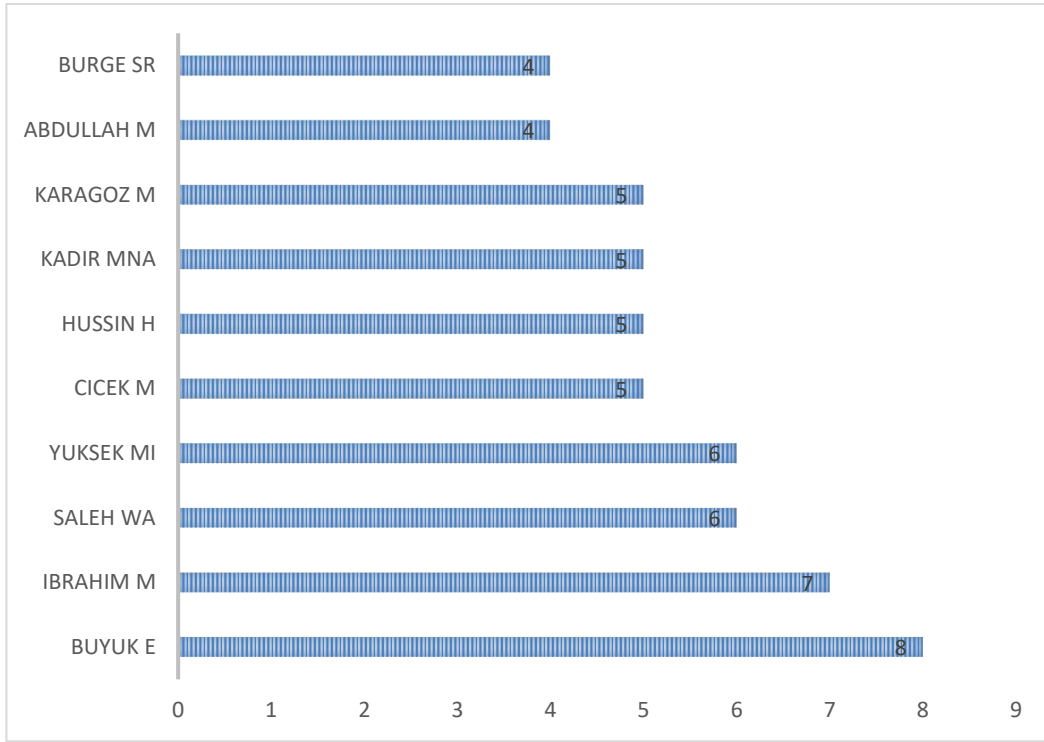
Şekil 4'ün verilerine göre Türkiye'deki ilahiyatlar kendisine en yakın seviyedeki Malezya İslami araştırmalar kurumlarına yaklaşık beş kat fark atmıştır. Turuncu ile gösterilen kısım ülkeler arası yazar işbirliğini göstermektedir. Buna göre; uluslararası bilimsel işbirliği kültüründe Malezya ile Türkiye hemen hemen aynı olmasına karşılık Amerika, İngiltere ve Endonezya bu hususta daha öndedir. Akademik çalışmalarda yurt dışı bilimsel işbirliği yani ortak yazarlığın akademisyen ve araştırmaların niteliğinde ne kadar olumlu katkısının olduğu bedihidir. Dolayısıyla yukarıdaki grafiğin turuncu verilerini dikkate alarak yurt dışı bilimsel işbirliklerine odaklanmak ve alanın ülke sınırları dışındaki paydaşlarıyla tanışıp çalışma ağını genişletmeye çalışmak yerinde olacaktır. Zira malum olduğu üzere insanlar sınırlı ve kısıtlı uzmanlıklara sahiptirler ve bu sınırlılığı ortadan kaldırmanın yollarından birisi de bilimsel anlamda işbirliği yapmaktır. Bu suretle araştırmacılar iş yükü paylaşımında bulunup bilgi, beceri ve kaynaklarını paylaşabileceklerdir. Bilimsel iş birliklerinin önemi son yıllarda daha fark edilir olmuş gibi görünmektedir. 2000'li yıllarla birlikte araştırmacıların daha fazla bilimsel işbirliklerine yöneldiği görülmektedir. Ortak yazarlık 1970'li yıllarda %24,7'den 2011 yılında %62,7'ye yükselmiştir.¹⁶ Bu bilimsel iş birliğinden payını alması Tefsir araştırmacılarına uluslararası tanınırlık açısından son derece katkı sağlayacaktır.

5. En Çok Tefsir Makalesi Kaleme Alan Yazarlar

Aşağıdaki tabloda dünyada en çok tefsir makalesi yayımlanan yazarlara ait bir liste yer alacaktır:

¹⁶ Sahra Sayğan Tunçay, Olca Sürgevil Dalkılıç, "Yönetim ve Organizasyon Bilim Alanında Ortak Yazarlıklar", *İşletme Araştırmaları Dergisi* 9/3 (2017), 394. (393-423)

Şekil 5: Makale Sayılarına Göre Yazarlar

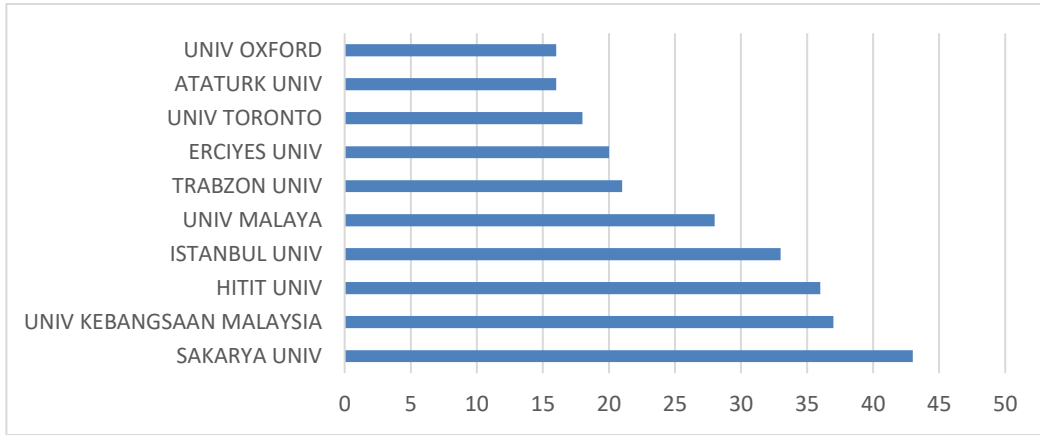
İlgili yıllar arasında en çok makale kaleme alan yazarların isim ve makale sayılarının görüldüğü bu grafiğin verilerine göre, ilk 10 yazardan 4'ü Türkiyeli akademisyenlerden oluşmaktadır.

Listede birincilik 10 yılda 8 makale ile Samsun Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden Enes Büyük'e aittir. Büyük'ün Dergipark profiline baktığımızda tefsir konulu makale sayısının 22 olduğu görülür. Ancak WOS'ta taranan dergilerdeki makaleleri 8 ile sınırlı kalmıştır. İkinci sıradaki tefsir akademisyeni İbrahim Mazlan, Malezya Kebangsaan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi öğretim üyesidir. Mazlan'ın da yine tefsir ve diğer İslami ilimler alanlarında 140 civarında makalesinin olduğu görülmektedir. Toronto Üniversitesi'nde Kur'an çalışmaları ve İslami çalışmalar profesörü olan Saleh Walid ise 3. sırada yer almaktadır. WOS'ta 18 yayını taranan Walid'in yayınlarından 6 tanesi doğrudan tefsirle ilgilidir. Walid ile aynı makale sayısına sahip Muhammed İsa Yüksek, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyesidir. WOS'taki 8 makalesinin de aslında tefsirle bir şekilde ilişkili olduğu görünmesine rağmen taramada 6 makalesi listelenmiştir.

6. En Çok Tefsir Yayına Sahip Kurumlar

Aşağıdaki tabloda en çok tefsir konulu makale yayımlayan öğretim üyelerinin çalıştığı üniversitelere ait bir listeleme yapılmıştır. Yukarıda yer alan tablolardaki veriler göz önünde bulundurulduğunda ilk sırayı Türkiye'den bir üniversitenin işgal etmesi sürpriz olmasa gerektir.

Şekil 6: Tefsir Makalesi Yayımlayan Kurumlar

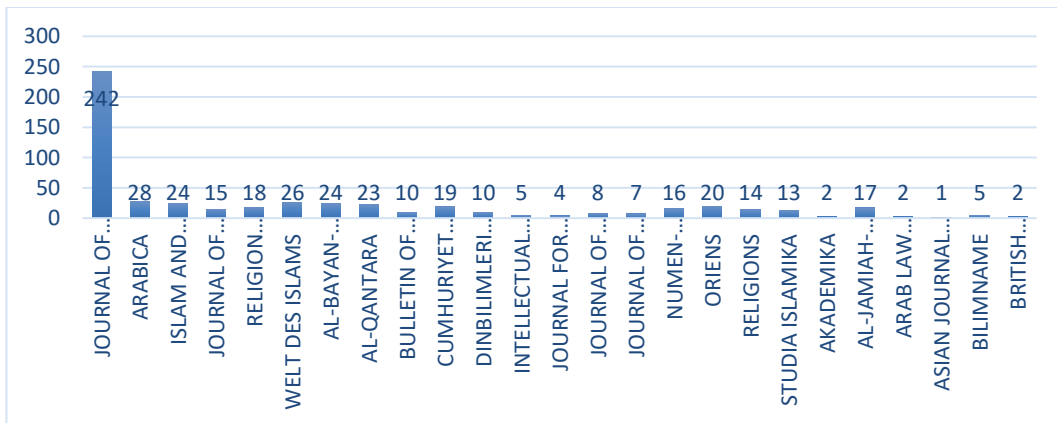

Bu verilere göre ilk 10'u oluşturan üniversitelerin altısı Türkiye'den, ikisi Malezya'dan, biri Kanada'dan ve bir diğeri İngiltere'dendir.

7. En Çok Atıf Alan Dergiler

Bundan sonraki başlıklarda ise nicel verilerden daha ziyade yazar, dergi, kurum ve üniversite düzeyinde etki faktörleri ele alınacaktır. Burada etkiyi belirleyen şey esas olarak atıflardır. Bir yayının diğer yayınlar tarafından atıf alması çalışmanın başarısını belirleyen en önemli verilerden kabul edilmektedir. Aşağıdaki tabloda tefsir konulu makale yayımlayan dergilerin atıf sayıları görülecektir: Bu atıflar tarama yaptığımız indekslerde yayımlanan yayınlara aittir.

Şekil 7: Atıf Alma Sayılarına Göre Dergiler

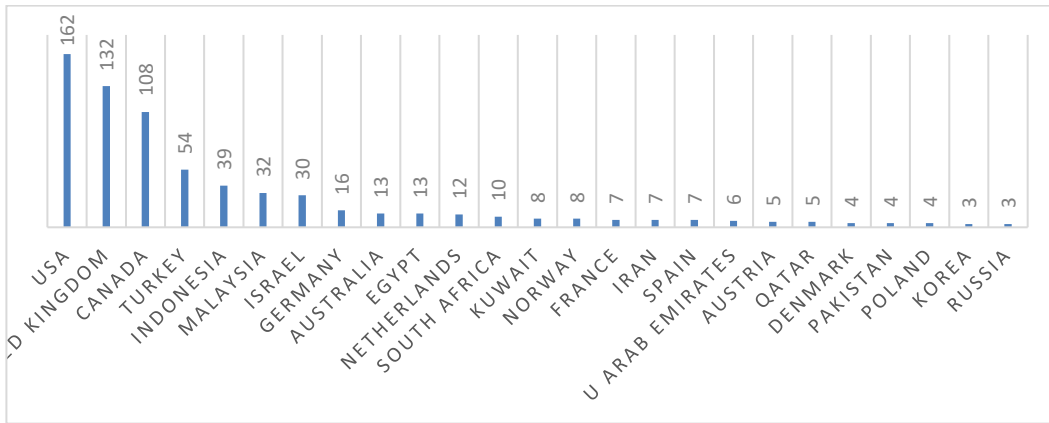
Grafikte görüldüğü üzere, tefsir konulu makalelerin yayımlandığı dergiler içerisinde en çok atıf alan makalelerin yayımlandığı dergi *Journal of Quranic Studies* dergisidir. İlk 25 dergi içerisinde 3 tanesi Türkiye'deki ilahiyatlara aittir. *Journal of Quranic Studies* dergisi, makale sayısı bakımından *Cumhuriyet İlahiyat Dergisinden* sayıca daha az tefsir makalesi

yayımlamasına rağmen söz konusu atıf olduğunda 10 kattan daha fazla atıf alma başarısı sağlamıştır. Bu grafiğin verileri, yayın dilinin İngilizce olmasının uluslararası görünürlük ve etki bakımından ne kadar önemli olduğunu net bir şekilde ortaya koymaktadır.

8. Atıf Alma Bakımından Ülkeler

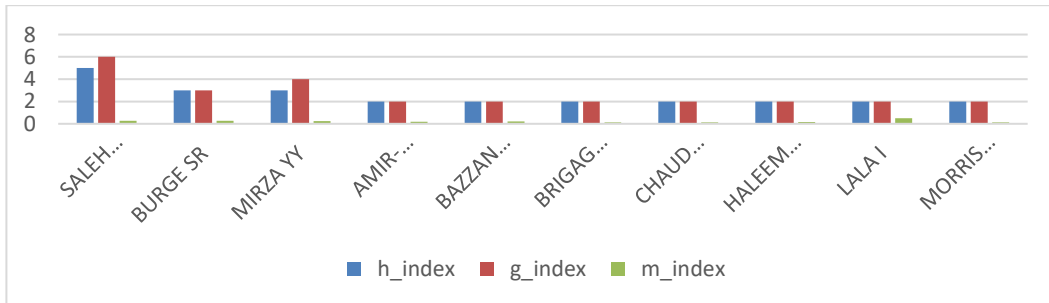
Bir önceki tabloda yer alan veriler aslında atıf alma sayısına göre ülkelerin nasıl sıralanacağına dair bir fikir vermektedir. Şekil 8'e göre sıralama şu şekildedir:

Şekil 8: Atıf Sayısına Göre Ülke Sıralaması

9. İndeksi En Yüksek Olan Yazarlar

Ticari şirketlerin markalaşma konusuna ne kadar önem verdikleri bilinir. Hatta büyük şirketlerin kendi sermayelerinden başka bir de marka değeri vardır. Aynı durum, bir bakıma bilim insanları için de söz konusudur. Belirli bir alanda çalışan bazı akademisyenler alandaki çalışmalarlarıyla ün yapmış adeta markalaşmışlardır. Gördüğümüz kadarıyla Toronto Üniversitesinden Saleh Waled, tefsir çalışmaları alanında çalışmalarıyla uluslararası düzeyde tanınırlığa kavuşmuştur. Aşağıdaki tabloda alanın en etkin yazarları listesi yer almaktadır:

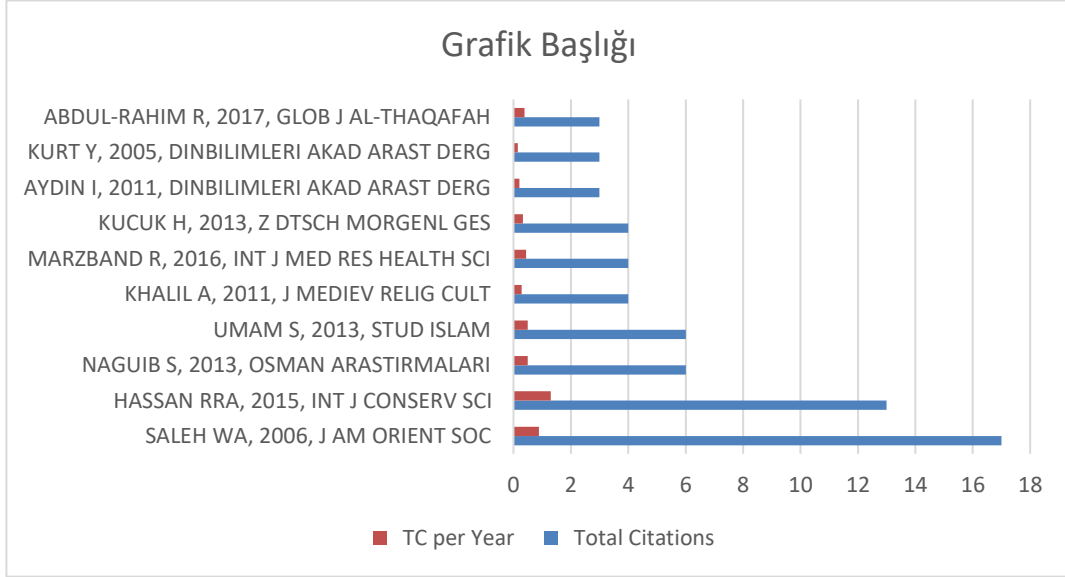

10. Tefsir Alanında En Çok Atıf Alan Yayınlar

Bu çalışmanın son başlığında tefsir alanında dünyada en çok atıf almış makalelerin listesi verilecektir. Makalede yer alan ilk tablolarda sayıca Türkiye'deki ilahiyat dergileri, yazarları ve kurumları açık ara önde olmasına rağmen, bu dergilerin alan dergileri içerisinde

etki faktörü bakımından gerilerde seyrettiği görülmektedir. Aşağıdaki tabloda tefsir konusunda en çok atıf almış yayınlar listesi verilmektedir:

Şekil 9: En Çok Atıf Alan Yayınlar

Listenin 1. sırası 17 atıfla daha önce adından bahsedilen Saleh Waled'e aittir. Listedeki 2. sıra ilginç bir şekilde bir tefsir akademisyenine ait değildir. WOS'taki tam adı Hassan Rabee Ali olan arkeoloji bölümü öğretim üyesi, 17. yüzyıldan kalma bir *Hâzin Tefsiri* el yazması bulmuş¹⁷ ve onun üzerine bir çalışma yürütmüştür. Makale hâline dönüştürdüğü bu çalışması 13 atıf almıştır. Listedeki 10 yayından 3 tanesi Türkiye'deki ilahiyat dergilerinde yayımlanmıştır.

SONUÇ

Bu çalışmada sunulan tablolar, bir taraftan Türkiye'deki tefsir akademisyenlerini takdir ederken diğer yünden onların bir takım eksikliklerine işaret etmektedir. Grafiklerdeki göstergelere bakıldığında tefsir konulu makale yazan Türkiyeli akademisyenlerin diğer ülkelerdeki meslektaşlarına nispeten oldukça çalışkan ve üretken oldukları görülmektedir. Alandaki bu verimli çaba, grafiklere göğüs kabartıcı bir surette yansımıştır. Tefsir alanında dünya çapında, yayınların niceliği bakımından Türkiyeli ilahiyatçıların göz doldurduğu açıktır. Üniversiteler içerisinde Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, dergi olarak *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi* ve yazar olarak da Enes Büyük, alanda öne çıkan isimlerdir. Yayın sayısı bakımından belirgin bir surette alanda birinciliği ihraz eden Türkiyeli ilahiyatçıların, alandaki etkileri açısından birinciliği İslam ülkelerinden Malezya'ya, Batıda ise Amerika, İngiltere ve Kanada'ya bıraktığı görülmektedir. Buna binaen burada, öncelikli olarak dergi editörlerinin

¹⁷ Tam adı *Lübâbü't-te'vil fi me'âni't-tenzil* olan tefsir, Ebü'l-Hasen Alâüddin Alî b. Muhammed b. İbrâhim el-Hâzin'e (ö. 741/1341) aittir.

uhdesinde bulunan bir sorumluluktan bahsetmek gerekir. Türkiye’de yayımlanan ilahiyat dergilerinin editörlerinin dergilerine, uluslararası alandaki etkin yazarları çekebilmek için gayret sarf etmeleri, İngilizce tefsir çalışmalarına teşvik etmeleri ve yurt dışı yazarlarla bilimsel işbirliğine özendirmeleri yerinde olacaktır. Bu bağlamda *Şırnak İlahiyat Dergisinin* İngilizce özel sayılar çıkarması takdire şayandır. Bunun için üniversite yönetimlerinin yurt dışından atıf alma ihtimali yüksek, nitelikli tefsir makalelerinin İngilizceye çevrilmesi için dergilere maddi destek sunması çok isabetli olacaktır. Dergi editörleri ile ilgili diğer bir husus, İlahiyat dergilerinin daha geniş bir kitleye ulaşmasını sağlamak için, henüz Web of Science ve Scopus gibi akademik veri tabanlarında taranmayan dergilerin, bu platformlarda yer alabilmelerini sağlamak üzere gerekli adımları atması veya bu süreci hızlandırması gerekmektedir. Yazarlarla alakalı olarak ise, tefsir akademisyenlerinin İngilizce başta olmak üzere yabancı dillerde (Arapça, Almanca vd.) çalışma yayımlamak hususundaki yetersizlik yahut isteksizliğin kırılması elzemdir. Bu hususta özellikle ESCI dizinde taranan dergiler bir takım özendirici adımlar atabilir. Bu çalışmada biz, bir tefsir makalesinin içerik bakımından değerli oluşunu tabii ki yabancı bir dilde yayımlanmış olmasına bağlamıyoruz. Ancak uluslararası tanınırlık ve etki konusunda daha ilerilere adım atabilmek için yabancı dilde yayınlara ağırlık verilmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Çalışmanın elde ettiği veriler bu düşüncemizi teyit etmektedir.

Kaynakça/References

- Archambault, Éric – Gagné, Étienne Vignola. *The Use of Bibliometrics in the Social Sciences and Humanities*. Montreal: Social Sciences and Humanities Research Council of Canada (SSHRC), 2004.
- Aria, Massimo– Cuccurullo, Corrado. “Bibliometrix: an R-Tool for Comprehensive Science Mapping Analysis”, *Journal Of Informetrics* 11/4 (2017), 959-975.
- Bowen, Glenn A., “Document Analysis as a Qualitative Research Method”, *Qualitative Research Journal* 9/2 (2009), 27-40.
- Derviş, Hamit. “Bibliometric Analysis using Bibliometrix an R Package”. *Journal of Scientometric Res.* 8/3 (2019), 156-160.
- Donthu, Naveen vd. “How to Conduct a Bibliometric Analysis: an Overview and Guidelines”, *Journal of Business Research* 133 (2021), 285-296.
- Ellegaard, Ole – Wallin, Johan A. “the Bibliometric Analysis of Scholarly Production: How Great is the Impact?”. *Scientometrics* 105 (2015), 1809-1831.
- Ellegaard, Ole. “The Application of Bibliometric Analysis: Disciplinary and User Aspects”. *Scientometrics* 116 (2018), 181-202.
- Marin Magaly Gaviria vd. “Twenty Years of the Journal of Knowledge Management: a Bibliometric Analysis”. *Journal of Knowledge Management* 22/8 (2018), 1655-1687.
- Sobi, Elif. “2010-2020 Yılları Arasında Türkiye’de Yüksek Din Öğretimi -Sayısal Değişimler ve Sonuçları. *ilahiyat* 6 (Haziran 2021), 5-28.
- Zelevnik, Danica vd. “a Bibliometric Analysis of the Journal of Advanced Nursing 1976-2015”. *Journal of Advanced Nursing* 73/10 (2017), 2407-2419.
- Zupic, Ivan – Čater, Tomaž. “Bibliometric Methods in Management and Organization”. *Organizational Research Methods* 18/3 (2015), 429- 472.

Extended Abstract

Bibliometric Evaluation Based on Web of Science Database: Articles on Tafsir (2003-2023)

This study aimed to analyze the bibliometric properties of 609 exegetical research articles scanned in the WOS database between 2003 and 2023. In this way, it is thought that the study will guide future articles on exegesis. The indexes in which the 609 research articles that make up the data set of the study were scanned were generally determined as the AHCI and ESCI indexes. As a method, the following study method was followed: The data set on which the study was based was taken from the Web of Science database with the keyword "tafsir". The resulting Bibtext output was visualized in the R Studio bibliometrics application and divided into headings according to certain parameters in line with the questions of the study. The primary aim of this study is to make a bibliometric analysis of articles on tafsir written in the field of tafsir in the world. The research logic in bibliometric analysis studies includes the author, institution, year, keyword, citation information, etc. of scientific publications on a specific subject. is to extract data from academic databases and analyze this information. In this way, who works on what within a certain field, which institutions are active, which journals dominate the field, etc. information is obtained. The aim of this study is to present such an analysis specifically for tafsir articles. The importance of the study is evident in shedding light on subsequent tafsir research in terms of subject and tendency.

With the findings of this study, tafsir researchers; Which areas should be focused on, which journals would be more advantageous to send your articles to, who are the academics who publish articles in journals with a high impact factor in the field, etc. will be able to reach useful findings While some of the data in this study appreciate Turkish theologians, others remind us of some neglected deficiencies. Looking at the lines and bars of the graph, it can be seen that Turkish theologians who write articles on exegesis are quite hard-working and productive compared to their colleagues in other countries. This self-productive effort in the field is reflected in the graphics in an impressive way. It is clear that Turkish theologians dominate the field of exegesis in terms of the quantity of publications worldwide. Among the universities, Sakarya University Faculty of Theology, Cumhuriyet Journal of Theology as a journal and Assoc. Prof. Dr. Enes Büyük are prominent names in the field. It is seen that Turkish theologians, who are clearly the first in the field in terms of the number of publications, leave the first place in terms of their influence in the field to Malaysia, one of the Islamic countries, and to America, England and Canada in the West. Therefore, in order for Turkish theologians to compete in international influence; It is obvious that there is a need for international co-authorship, to be able to publish articles by influential authors in the field to journals, to publish some of the commentary works in English, to focus on the discussion topics of the most cited articles in the field, and most importantly, to address hot issues that have problematic issues that will raise an impact abroad.

Keywords: Tafsir, Tafsir article, Tafsir Academy, Bibliometri, WOS.